

Jaarverslag

Gemeente Loon op Zand

de Bibliotheken Kaatsheuvel en Loon op Zand

2024

Uitgave van:
de Bibliotheek Midden-Brabant

Eindverantwoordelijk:
Directie

Tekst:
Marjo Frenk, Manager bibliotheken Regio Noord

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Bibliotheek Midden-Brabant.

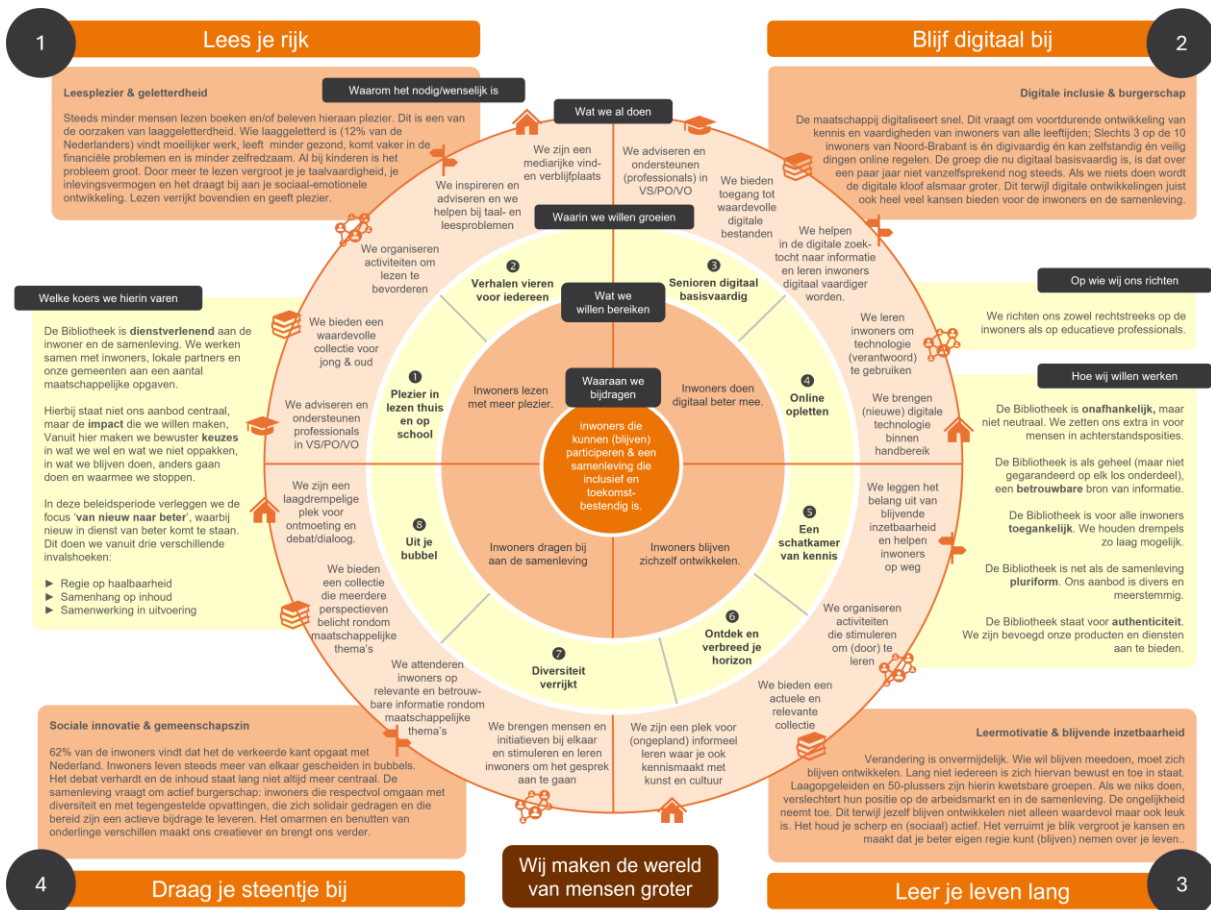
© de Bibliotheek Midden-Brabant, maart 2025

Inhoud

1. Inleiding	1
2. Belangrijke gebeurtenissen 2024 gemeente Loon op Zand	3
3. Resultaten 2024 bibliotheken Loon op Zand	6
4. Digitale inclusie in Loon op Zand	17

1. Inleiding

2024 was het vierde jaar van de beleidsperiode 2021- 2024 'Op de bibliotheek kun je bouwen'. Het afgelopen jaar is een intensief proces doorlopen zowel intern als extern om input op te halen voor en af te stemmen over het nieuwe **beleidsplan 2025-2028**. De vier domeinen waar we als Bibliotheek impact willen maken en welke effecten we beogen zijn vastgelegd in onze verandertheorie met vier effectketens. Dit raamwerk vormt de basis voor de ambities en strategische koers in het nieuwe beleidsplan.

De kaders voor dit beleidsplan vormen de gewijzigde Wet Stelsel Openbare Bibliotheken (Wsob) en het **landelijk bibliotheekconvenant 2024-2027**. Het gaat goed met de Bibliotheek Midden-Brabant als maatschappelijke instelling. Er is volop waardering en erkenning voor de bijdrage die we als bibliotheek leveren aan de drie grote maatschappelijke vraagstukken uit het landelijke bibliotheekconvenant 2024-2027: 'Geletterde samenleving', 'Participatie in informatiesamenleving' en 'Leven lang ontwikkelen'.

In het proces voor het nieuwe **samenwerkingsconvenant 2025-2028** tussen de gemeenten en de Bibliotheek Midden-Brabant is eerder gekozen het normenkader en het meerjarenplan vanuit de zorgplicht in dit convenant te verwerken. De komende jaren willen

we met behulp van de decentralisatiegelden toe groeien naar een kwalitatief en volwaardige bibliotheekvoorziening in iedere gemeente. Op 24 april 2025 ondertekenen de zes gemeenten en de Bibliotheek het samenwerkingsconvenant 2025-2028.

Het succes van de Informatiepunten Digitale Overheid (IDO's), de groei in maatschappelijke functies van de bibliotheek en de landelijke en politieke waardering hiervoor, heeft geresulteerd dat er structureel rijksfinanciering naar de openbare bibliotheken gaat, waaronder middelen voor de IDO's via een SPUK-regeling. Daarnaast wordt structureel jaarlijks 59 miljoen vanuit het ministerie van OCW verstrekt om invulling te kunnen geven aan de zorgplicht van gemeenten (zie gewijzigde Wsob) voor een kwalitatieve en volwaardige bibliotheekvoorziening. Deze middelen komen eerst via decentralisatiegelden (2025 en 2026) en vanaf 2027 via het gemeentefonds. In 2023 en 2024 zijn er door het ministerie van OCW in ons werkgebied Midden-Brabant reeds stimuleringsgelden verstrekt via 6 SPUK-Infra toekenningen in 4 gemeenten (Waalwijk, Waspik, Loon op Zand, Haaren, 't Sant, Groenewoud).

Ook was de Bibliotheek Midden-Brabant in 2024 beleidsinhoudelijk weer volop in ontwikkeling als het gaat om onze dienstverlening op het gebied van onder meer digitale inclusie (Informatiepunten Digitale Overheid (IDO's)) en digitaal burgerschap (programmering op gebied van AI), impactmanagement, collectiebeleid, nieuwe abonnementstructuur (boetevrij en keuze voor gratis lidmaatschap) en de Bibliotheek op school (dBos). We doen dat niet alleen en werken vanuit onze maatschappelijke opgaven in al onze gemeenten intensief samen met maatschappelijke en culturele organisaties en betrokken inwoners en community's. Ook zijn we bezig om onze interne organisatie te versterken, omdat die als gevolg van de nieuwe functies van de bibliotheek met daarbij behorende middelen/subsidies en al de nieuwe beleidsontwikkelingen steeds verder in onbalans is geraakt. Zowel als het gaat om de personele ondersteuning als controllingtaken. Ook in 2025 zal daar verder geïnvesteerd in moeten worden om de kwaliteit van onze dienstverlening en welzijn van onze medewerkers te kunnen garanderen.

2. Belangrijke gebeurtenissen 2024 gemeente Loon op Zand

De Nationale Voorleeslunch in Kaatsheuvel

Op vrijdag 4 oktober genoten ouderen in de Kapel in Kaatsheuvel van een bijzondere Nationale Voorleeslunch, waar wethouder Suzan Mandemakers het prachtige verhaal van Wim Daniëls voorlas. Dit initiatief van de werkgroep Dementie Vriendelijke Gemeenschap Loon op Zand bracht niet alleen ontspanning, maar ook veel herinneringen en gesprekken op gang.

Voorlezen is een eenvoudige en waardevolle manier om het welzijn van ouderen te vergroten, vooral voor degenen die te maken hebben met eenzaamheid of een visuele beperking. Door verhalen te delen, kunnen we samen isolement doorbreken en zorgen voor warmte en verbinding. De Nationale Voorleeslunch is een prachtig initiatief van de Leescoalitie dat jaarlijks plaatsvindt op Nationale Ouderendag. Samen werken we aan een geletterde samenleving waarin iedereen kan genieten van de kracht van verhalen.

Informatieavond AI en ChatGPT

Op dinsdag 26 november vond in Dienstencentrum De Rode Loper in Kaatsheuvel de informatiebijeenkomst Nu en in de toekomst plaats, waarbij kunstmatige intelligentie (AI) centraal stond. De bijeenkomst trok een geïnteresseerd publiek van diverse achtergronden, variërend van studenten en ondernemers tot nieuwsgierige burgers met en zonder voorkennis van AI. Tijdens de bijeenkomst werd stilgestaan bij de impact van AI op het dagelijks leven. Een belangrijk thema was de groeiende moeilijkheid om nep en echt van elkaar te onderscheiden. Met de razendsnelle ontwikkelingen in deepfake-technologie en geavanceerde tekstgeneratoren wordt het steeds lastiger om authentieke content te herkennen. De aanwezigen

werden meegenomen in manieren waarop men zich hiertegen kan weren en hoe men technologie verantwoord kan benutten.

De avond werd afgesloten met de conclusie dat AI zowel kansen als bedreigingen met zich meebrengt. Door bewustwording en kennis kunnen burgers zich beter voorbereiden op een toekomst waarin kunstmatige intelligentie een steeds grotere rol speelt.

Dinsdagochtendplein

Samen met het Taalhuis, ContourdeTwern, LoonopZandvoorelkaar, het Wijkteam en de gemeente zijn we in januari 2023 gestart met een wekelijks moment waarbij verschillende organisaties in de Bibliotheek in Loon op Zand bij elkaar om inwoners verder te helpen. Bij

vragen over zorg, welzijn, taal, beter leren lezen of rekenen, digitale vaardigheden, vrijwilligerswerk of buurtactiviteiten kunnen ze laagdrempelig binnenlopen, een kopje koffiedrinken, even een krantje lezen of andere mensen te ontmoeten. Uiteindelijk is het gegroeid en sluiten meer organisaties aan zoals het Kiemuur, Ecloz en Thebe. Naast dat de organisaties zo zichtbaar zijn voor de inwoners, weten ze ook elkaar

beter te vinden waardoor dit zorgt voor een betere samenwerking.

Read2Me! Voorleeswedstrijd voor brugklassers

De Read2me!! voorleeswedstrijd voor brugklassers vond met 12 deelnemers, waaronder de voorleeskampioen van het van Haestrechtcollege plaats in Bibliotheek Wagnerplein. De jury had er een lastige taak aan om de beste voorlezer te kiezen. Uiteindelijk kwam Indie van Dijk van het Dr Mollercollege als winnaar uit de bus. Ze las voor uit het horrorboek 'De Bloedzomer van 1997' van Danielle Bakhuis.

Start boetevrij lenen voor de jeugd

Vanaf 2024 betalen jeugdleden geen boetes meer wanneer ze materialen te laat inleveren. Als BMB zetten we in op leesplezier en geletterdheid, zeker ook voor inwoners die minder te besteden hebben en waar laaggeletterdheid relatief vaker voorkomt. We willen kinderen die opgroeien in taalarme gezinnen helpen meer leeskilometers te maken. Daar past niet bij om boetes te rekenen, die juist voor deze gezinnen een belemmering kunnen zijn om lid te worden/blijven en om lekker veel (tegelijk) te lenen. Met boetevrij lenen willen we dus een drempel wegnemen om te lenen, zorgen we voor een positievere klantervaring en het bespaart tijd en werk doordat we minder in gesprek hoeven over boetes en/of gemiste inleverattendingen. Ouders van jeugdleden reageerden enthousiast op de wijziging: "Kei fijn dat de boete er niet meer is. Mijn kind leest en leent dus heel veel boeken . Als je ooit 1 dag te laat was, was dat dus niet fijn. Nu wel!"

3. Resultaten 2024 bibliotheken Loon op Zand

In dit hoofdstuk worden de resultaten van 2024 voor het bibliotheekwerk in de gemeente Loon op Zand weergegeven.

Resultaten subsidiecontract Gemeente Loon op Zand 2024

Producten	Productie-eenheid/prestatie-indicator	Aantallen/normering per jaar	Realisatie 2024	% t.o.v. contract
Kennis en Informatie (bouwstenen Informatiefunctie, Publieke Plek en Collectie)				
1. Basisvoorziening	Leden	• 3.500	• 3.857	• 110%
2. Collectievorming	Aantal uitleningen totaal Uitleningen jeugdmaterialen Uitleningen E-books	• 130.000 • 70.000 • 6.500	• 127.282 • 74.629 • 8.584	• 98% • 106% • 132 %
3. Vrije toegang voor iedere burger	Bezoekers bibliotheek • Kaatsheuvel • Loon op Zand	84.000 totaal • 75.000 • 9.000	86.519 totaal • 70.881 • 15.638	• 103 % • 94,5 %* • 173,8 %
4. Verspreid over de gemeente	• Vestigingen	• 2	• 2	• 100%
5. Bemenste openingsuren	• Het Klavier • De Wetering	• 20 uur • 17,5 uur	• 20 • 17,5 Venloene	• 100% • 100%
6. Digitale dienstverlening	• Digitale contacten	• 2.500.000	• 3.277.626	• 131 %
7. Activiteiten op het gebied van informatie- en kennisdeling (IDO*)	• Beantwoording vragen • Voorlichtings- en informatiebijeenkomsten	• 160 • 3	• 175 • 2	%* zie ook SPUK IDO verantwoording 67%

Producten	Productie-eenheid/prestatie-indicator	Aantallen/normering per jaar	Realisatie 2024	% t.o.v. contract
Educatie & Persoonlijke Ontwikkeling (bouwstenen Educatie, Collectie en Programmering)				
8. Taalontwikkeling en stimulering	- Organisaties en instellingen die producten en/of diensten afnemen (excl. dBos) - dBos scholen	50% 2	- VVE 9 van 10 - PO 6 van 6 - VO 1 van 1 2	90% 100%
9. Activiteiten specifieke doelgroepen *	- Activiteiten en groepsinstructies - Aantal deelnemers	3 - Gemiddeld 8 per (deel) activiteit	- Educatie: 1 - Progr: 2 9	100% 112%
Lezen en Literatuur (bouwstenen Collectie en Programmering)				
10. Programmering t.b.v. leesbevordering en kennis maken met literatuur	- Activiteiten (waaronder ook aansluiting bij landelijke activiteiten) - Aantal deelnemers	4 - Gemiddeld 8 per (deel) activiteit	6 9	150% 112%
Ontmoeting & debat (bouwstenen Informatiefunctie, Collectie en Programmering)				
11. Programmering op het gebied	Aantal activiteiten gericht op gemeentelijke doelstellingen ism	2	4	200 %

Producten	Productie-eenheid/prestatie-indicator	Aantallen/normering per jaar	Realisatie 2024	% t.o.v. contract
van ontmoeting en verbinding	(sociale) partners (sociaal domein) Aantal deelnemers	Gemiddeld 8 per (deel) activiteit	15	187 %
12. Collecties gericht op maatschappelijke thema's	Collecties - Vast - Tijdelijk	2 2	2 1	100% 50%
Kunst en Cultuur (bouwsteen Programmering)				
13. Programmering Kunst en Cultuur	Activiteiten (kunstvormen, tentoonstellingen, exposities) i.s.m. lokale partners	2	5	250%

Ter beschikking stellen van kennis & informatie

1. Basisvoorziening (aantal leden)

De prestatieafpraak is ruimschoots behaald (110%), het aantal leden¹ van Bibliotheek Loon op Zand is met 11% gestegen naar 3.857 leden ten opzichte van 2023 (3.471). Dit komt met name door de uitbreiding van onze dienstverlening op scholen². Daarmee zit Loon op Zand boven het niveau voor corona in 2019 (3.762).

2. Collectievorming

Aantal uitleningen totaal

Het totale aantal fysieke uitleningen³ is in 2024 gedaald naar 127.282, 6% minder dan in 2023 (135.844). De prestatieafpraak is hiermee net niet behaald (98%). De daling is het grootst bij zowel fictie als non-fictie in de vestiging in Kaatsheuvel. In de vestiging in Loon op Zand is er een opvallende stijging te zien in de uitleningen van volwassenen non-fictie en jeugdleesboeken (beiden +5%). Ook het aantal uitleningen voor volwassenen niet-boeken (bijvoorbeeld DVD's) is gestegen met 4% in Loon op Zand. Daardoor zijn de uitleningen fictie in Loon op Zand met 3% gestegen.

Uitleningen jeugdmaterialen

De prestatieafpraak is weliswaar behaald (met 106%), maar met 74.629 jeugdmaterialen zijn de uitleningen met 16% gedaald ten opzichte van 2023 (88.510 uitleningen). Dit komt met name door een daling van de uitlening van jeugdmaterialen in Kaatsheuvel.

Naast maatschappelijke trends⁴ kunnen oorzaken van de daling gezocht worden in minder verlengingen van jeugdmaterialen (-11% t.o.v. 2023 en -12% t.o.v. 2022 BMB-breed) door de start van boetevrij lenen voor de jeugd in 2024. Daarbij is het opvallend dat de unieke uitleningen voor jeugd (fictie en informatief) in Loon op Zand gestegen zijn, terwijl ze in Kaatsheuvel net als de verlengingen zijn gedaald. Daarnaast wordt er minder ingezet op het aanvragen van thema- en jaarcollecties door scholen.

Uitleningen e-books en luisterboeken

De collectie van de (landelijke) online Bibliotheek bestaat uit e-books, luisterboeken en verschillende tijdschrifttitels, zowel voor jeugd als volwassenen. Deze zijn via de app of de website te lenen, te lezen en te luisteren op tablet of smartphone, e-reader, pc of laptop.

De prestatieafpraak voor uitleningen e-books en luisterboeken⁵ in de gemeente Loon op Zand is ruimschoots gehaald (132%) en gestegen met 14% ten opzichte van 2023 (7.503 vs. 8.584 in 2024). De stijging is terug te zien bij zowel e-books als luisterboeken

¹ Gebaseerd op het aantal geregistreerde passen in ons systeem.

² Hier moet wel de kanttekening bij worden gemaakt dat leden mogelijk dubbel worden geteld, omdat kinderen een apart pasje krijgen voor de schoolbibliotheek ook als zij al lid zijn van de bibliotheek.

³ Alle aantallen van fysieke uitleningen zijn inclusief verlengingen.

⁴ "Het aantal uitleningen van fysieke materialen loopt sinds 1999 vrij constant terug. Ook het aantal uitleningen per lid en per materiaal daalt licht. Daarentegen is juist een stijging in de hoeveelheid digitale uitleningen te zien." (Bibliotheekinzicht.nl, 18 september 2024, <https://www.bibliotheeknetwerk.nl/artikel/uitleningen-van-de-openbare-bibliotheek>).

⁵ Gebaseerd op het aantal transacties.

in beide vestigingen. Ook het aantal (geldige) leden⁶ is fors gestegen in beide vestigingen (zie tabel hieronder).

Leden	31-12-2023		31-12-2024		saldo %	
	geldig	actief	geldig	actief	geldig	actief
Loon op Zand	183	108	207	123	13,1%	13,9%
Kaatsheuvel	426	268	504	289	18,3%	7,8%
Gemeente Loon op Zand	609	376	711	412	16,7%	9,6%

Uitleningen	2023			2024			saldo %		
	e-books	luisterboeken	Totaal uitleningen	e-books	luisterboeken	Totaal uitleningen	e-books	luisterboeken	Totaal uitleningen
Loon op Zand	1.334	751	2.085	1.493	1.007	2.500	11,9%	34,1%	19,9%
Kaatsheuvel	3.840	1.578	5.418	4.254	1.830	6.084	10,8%	16,0%	12,3%
Gemeente Loon op Zand	5.174	2.329	7.503	5.747	2.837	8.584	11,1%	21,8%	14,4%

3. Vrije toegang voor iedere burger (aantal bezoekers)

	2024	2023		
Kaatsheuvel	70.881	72.195	-1.314	-1,8%
Loon op Zand	15.638	9.838	5.800	59,0%
Totaal	86.519	82.033	4.486	5,5%

Op verzoek van de gemeente is het aantal openingsuren in Kaatsheuvel op de zaterdagen verminderd: in plaats van van 10.00-15.00 naar 10.00-13.00.

De afname van het aantal bezoekers is ten dele hierdoor verklaarbaar.

In Loon op Zand, in de Venloene zijn de openingstijden verruimd waardoor zowel het aantal bezoekers als het aantal uitleningen (zie boven) gestegen is.

4. Verspreid over de stad (aantal vestigingen)

In 2024 heeft Bibliotheek Midden Brabant twee vestigingen in de gemeente Loon op Zand.

5. Bemenste openingsuren

Met de verhuizing van de bibliotheek in Loon op Zand van de Wetering naar de Venloene is het aantal uren dat mensen gebruik kunnen maken van de bibliotheekvoorziening toegenomen. Van maandag tot en met vrijdag is de bibliotheek geopend van 09.00-17.00.

De service-uren in Kaatsheuvel (uren waarin een medewerker aanwezig is) zijn op verzoek van de gemeente Loon op Zand gewijzigd. Op zaterdagen is de bibliotheek voortaan om 13.00 gesloten in plaats van om 15.00. De medewerkers zijn de uren die hierdoor vrijvallen meer zichtbaar in de bibliotheek van ma-vr.

18 uur service in Kaatsheuvel en 17,5 uur in Loon op Zand.

6. Digitale dienstverlening (digitale contacten)

De Bibliotheek Midden-Brabant heeft verscheidene digitale kanalen waarvan we de statistieken bijhouden en analyseren. Om tot het totale aantal contactmomenten te komen, tellen we de volgende aantallen bij elkaar op.

- Bezoekers van bibliotheeksites als *bibliotheekmb.nl* en *lochal.nl*.

⁶ Gebaseerd op het aantal registraties.

- Bezoekers van project- of campagnegerelateerde sites en andere platformen, zoals de Clip-site.
- Ontvangers van de nieuwsbrieven.
- Lezers van berichten op Facebook.

Het totale aantal digitale contactmomenten in 2024 laat een stijging zien tegenover 2023. Het totale aantal in 2024 was 3.277.626. Dat is ruim boven de beoogde 2,5-miljoen op jaarbasis. In 2023 was het aantal contactmomenten 2.552.213. Het aantal contactmomenten is daarmee in 2024 28,42% hoger dan in 2023.

7. Activiteiten op het gebied van informatie en kennisdeling (IDO) (beantwoording vragen en bijeenkomsten)

Wekelijks kunnen inwoners terecht bij de Informatiepunt tijdens het dinsdagochtendplein in Loon op Zand. Hierbij zijn meerdere organisaties aanwezig, die bezoekers op weg helpen bij vragen over zorg, welzijn, taal, beter leren lezen of rekenen, digitale vaardigheden, vrijwilligerswerk of buurtactiviteiten. Iedereen is hier welkom voor een kopje koffie, om een krantje te lezen, hun vraag te stellen of andere mensen te ontmoeten.

In Bibliotheek Kaatsheuvel vindt elke dinsdagmiddag het spreekuur plaats van het informatiepunt, waarbij mensen kunnen binnenlopen voor hun vragen.
Zie ook hoofdstuk 4 Digitale Inclusie.

Educatie en persoonlijke ontwikkeling

8. Taalontwikkeling en stimulering (organisaties en instellingen die producten/diensten afnemen)

De programmacoördinatoren van de Bibliotheek Midden-Brabant nemen deel in de verschillende netwerken in de gemeente, oa de LEA, de uitwisselingsbijeenkomsten VVE en het VVE Netwerk. Ook zijn ze betrokken geweest bij het ontwikkelen van de nieuwe LEA en nemen ze deel aan de werkgroep Kansrijke start.

VVE

De 8 basisscholen in de gemeente Loon op Zand mochten vanuit de VVE subsidie gebruik maken van het aanbod van de bibliotheek.

Per basisschool was voor kleutergroepen het volgende beschikbaar:

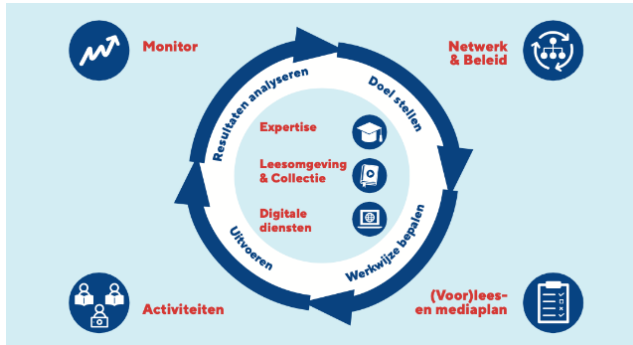
- 10 uur inzet lees- en mediaconsulent
- een webshopbudget voor bestellen van leesbevorderende producten 4-6 jaar

In overleg met de school werd door de lees- en mediaconsulent aan het begin van het kalenderjaar afgestemd welke van de genoemde producten en diensten ingezet zouden worden.

Hier is goed gebruik van gemaakt. Het kan echter nog beter, daarom is de programmacoördinator in overleg gegaan met de bovenschoolse medewerkers van de schoolbesturen en is er een opzet gemaakt om het budget in 2025 nog beter onder de aandacht te brengen bij de kleuterleerkrachten.

dBos

In de gemeente Loon op Zand zijn nu 2 volledige 'de Bibliotheek op school' scholen (Den Bussel en de Vlinderboom) waar een structurele samenwerking (overeenkomst van 5 jaar vanaf 2022) opgestart is waarbij de bouwstenen van de aanpak 'de Bibliotheek op school' de basis vormen.

de Bouwstenen van 'de Bibliotheek op school'

De overige 6 basisscholen nemen allen producten en/of diensten van de bibliotheek af. Inzet van de expertise van de lees- en mediaconsulent is er voor 10 uur op alle scholen in de kleutergroepen vanuit de VVE subsidie en daarnaast op enkele scholen ook in de midden- en bovenbouw.

De afgenomen producten van de bibliotheek zijn oa bibliotheekpassen, themacollecties, literaire projecten en voorleeskisten en bibliotheekbezoeken tijdens de Nationale Voorleesdagen en de Kinderboekenweek.

Leesbevordering in het Voortgezet Onderwijs (VO)

Met als uitgangspunten het voorkomen van laaggeletterdheid en het aantal functioneel geletterden blijvend vergroten, werken de Bibliotheek Midden-Brabant en het Van Haestrecht College structureel samen aan het verhogen van de taal- en leesvaardigheden van leerlingen. Waar mogelijk en wenselijk vanuit de school wordt ook ingezet op digitale geletterdheid en dan met name de aandachtsgebieden informatievaardigheden en mediawijsheid. De structurele inzet van een vast aantal uren lees- en mediaconsulent borgt deze samenwerking.

In deze samenwerking zijn de ouders van de leerlingen volwaardige partner en zij ondersteunen de jongeren in de thuissituatie. Binnen deze educatieve samenwerking is in de voorgaande jaren een leesplan ontwikkeld. Onderdeel hiervan is het activiteitenplan met leesbevorderingsactiviteiten die gericht zijn op het vergroten van het leesplezier.

Doelgroepen hierbij zijn alle leerlingen van de school, docenten Nederlands en andere vakken en ouders van leerlingen. Een lees- en mediaconsulent van de bibliotheek gaf samen met de docenten Nederlands invulling aan het verder uitbouwen van het lees- en activiteitenplan.

Er zijn themacollecties geleverd en ook zijn er schrijversbezoeken geweest. De schrijversbezoeken zorgen jaarlijks voor veel extra leesplezier op de school.

Verder levert de bibliotheek voor leerlingen van het van Haestrechtcollege een gratis scholierenabonnement zodat er voor hen een laagdrempelige toegang is tot de collectie van de bibliotheek.

Er heeft een evaluatiegesprek met de school plaats gevonden en daaruit blijkt wederom dat de samenwerking enorm gewaardeerd wordt.

9. Activiteiten specifieke doelgroepen

Activiteiten op het gebied van laaggeletterdheid, digitale inclusie en digitaal burgerschap:

- Computercursus Klik & Tik 'Het internet op' (door BMB): Basiscursus internet van wekelijkse bijeenkomsten, voor mensen die niet of nauwelijks met een computer hebben gewerkt. De gemiddeld 4 cursisten werden begeleid door deskundige vrijwilligers. De cursus werd gegeven in het Klavier in Kaatsheuvel in de eerste 6 maanden van het jaar en in Bibliotheek Loon op Zand het gehele jaar.
- Cursus Digisterker (door BMB): werken met de e-overheid. 6 cursisten hebben in Bibliotheek Loon op Zand geoefend met het aanvragen en leren omgaan met hun DigiD.
- Maandelijks vinden werkplaatsen in de Bibliotheek Loon op Zand plaats, waarbij gemiddeld 10 kinderen hun talenten kunnen ontdekken en te programmeren.
- Het digicafé in Kaatsheuvel heeft als pilot plaatsgevonden. Door te weinig publiek is besloten om deze voor nu stop te zetten en op te starten zodra er vraag naar is.
- In november vond in de Rode Loper in Kaatsheuvel een informatiebijeenkomst plaats over AI en ChatGPT. 50 belangstellenden werden geïnformeerd en stelden vragen.

Lezen en literatuur

10. Programmering t.b.v. leesbevordering en kennismaken met literatuur

Tijdens de Nationale Voorleesdagen las wethouder Suzan Mandemakers voor aan 55 bezoekers tijdens het voorleesontbijt in Bibliotheek Loon op Zand. Daarnaast sloten ook bewoners van de Venloene aan. Ook in de vestiging Kaatsheuvel werd tijdens de Nationale Voorleesdagen voorgelezen uit het boek "Help! Een verassing!". Hierbij waren 21 geïnteresseerden.

In de vestigingen Kaatsheuvel en Loon op Zand waren meerdere keren per maand voorleesmomenten op woensdagmiddag voor peuters, kleuters en hun (groot)ouders. Er kwamen gemiddeld 7 kinderen luisteren.

In samenwerking met de Venloene organiseren we voorleesmomenten op donderdagochtend waar, naast jonge kinderen, ook bewoners van de Venloene aan kunnen sluiten.

In de Bibliotheken Kaatsheuvel en Loon op Zand namen we op 29 mei deel aan de landelijke Boekstartdag. Hierbij sloten in totaal 22 bezoekers aan die konden luisteren naar de verhalen uit het Dikkie Dik Zoekboek in 10 talen. Er werd uit verschillende talen voorgelezen. Het boek geeft ouders/verzorgers de mogelijkheid te vertellen en aan te wijzen in de thuistaal.

Nationale Voorleeswedstrijd: Op 17 januari 2024 kwamen de voorleeskampioenen van 6 scholen met hun hele klas naar het Klavier om de strijd aan te gaan om de titel Voorleeskampioen van de gemeente Loon op Zand 2024. Meike de Bruin van OBS de Touwladder in Kaatsheuvel werd de voorleeskampioen van 2024, zij las voor uit het boek 'Kaatje Knal en de biefstukbende' van Carry Slee. De publieksprijs ging naar Lisa van Wanrooij van Basisschool De Berk

Tijdens de Landgoedfair bij het Witte Kasteel op 22 september was de Bibliotheek aanwezig met voorlezen, tekenen en informatie over de Bibliotheek. 46 kinderen en (groot)ouders hebben kennisgemaakt met de Bibliotheek en zijn geïnformeerd over de voorleesmomenten.

In november kwam Sinterklaas met zijn pieten voorlezen in de Bibliotheek Loon op Zand. 64 kinderen en (groot)ouders luisterden naar zijn belevenissen.

Ontmoeting en verbinding

11. Activiteiten op het gebied van ontmoeting en verbinding

Maandelijks komen inwoners van Loon op Zand samen om puzzels te lenen. Dit zijn inmiddels al ruim 20 deelnemers. In samenwerking met ContourdeTwern zorgen we voor verbinding, bestrijding van eenzaamheid en gesprekken.

In het voorjaar vond een theatervoorstelling over dementie plaats in de Gildenbond in Kaatsheuvel. 80 bezoekers keken naar het verhaal van twee zussen en een broer op leeftijd. Met muzikale intermezzo's en geheugentesten nam Theater aan de lijn bezoekers mee op hun zoektocht naar antwoorden. Het nagesprek na de voorstelling bood een waardevolle gelegenheid om ervaringen en gedachten te delen. De voorstelling is een initiatief van de Dementievriendelijke Gemeenschap Loon op Zand, waarin diverse organisaties samenwerken aan een inclusieve samenleving.

Vanuit dezelfde werkgroep werden in september poppenkastvoorstellingen in de Moer en de Venloene georganiseerd voor jong en oud om dementie onder de aandacht te krijgen.

Tijdens de Nationale Ouderendag genoten 30 aanwezigen in de Kapel in Kaatsheuvel van een bijzondere Nationale Voorleeslunch, waar wethouder Suzan Mandemakers het prachtige verhaal van Wim Daniëls voorlas. Dit initiatief van de werkgroep Dementie Vriendelijke Gemeenschap Loon op Zand bracht niet alleen ontspanning, maar ook veel herinneringen en gesprekken op gang.

12. Collecties gericht op maatschappelijke thema's

In de vestiging in Kaatsheuvel staan twee vaste collecties gericht op specifieke doel-groepen: de Taalhuiscollectie, voor mensen die de Nederlandse taal willen leren of hun taalvaardigheid willen verbeteren, en de dementheek, met informatie en materialen voor mensen met dementie en hun naasten. Daarnaast is er één tijdelijke, maatschappelijke collectie in 2024 geplaatst in Loon op Zand met als thema de bevrijding. Wel zijn er nog twee andere themacollecties geweest over kookboeken (Loon aan de kook) en een informatieve collectie over familie (naar aanleiding van de Boekenweek).

Kunst en cultuur

13. Programmering Kunst en Cultuur

Samenwerken met partners in de stad en rol bibliotheek voor het voetlicht brengen:

Samen met het Taalhuis, ContourdeTwern, LoonopZandvoorelkaar, het Wijkteam en de gemeente zijn we in januari 2023 gestart met een wekelijks moment waarbij verschillende organisaties in de Bibliotheek in Loon op Zand bij elkaar om inwoners verder te helpen. Bij vragen over zorg, welzijn, taal, beter leren lezen of rekenen, digitale vaardigheden, vrijwilligerswerk of buurtactiviteiten kunnen ze laagdrempelig binnenlopen, een kopje koffiedrinken, even een krantje lezen of andere mensen te ontmoeten.

We zijn in gesprek over het verder verbeteren en opzoeken van verbindingen in dit aanbod.

In samenwerking met de gemeente Loon op Zand opende in februari de spreekwoordenroute Kaatsheuvel. De kinderen van de Kinderraad namen deel aan een spreekwoordenparcours tijdens de opening, die plaatsvond in de Bibliotheek.

In juni stond de expositie van de Heemkundekring Loon op 't Sandt in de Bibliotheek Loon op Zand. De foto-expositie was ter ere van hun 45-jarige jubileum met als thema toen en nu. In ongeveer 120 foto's werden de grote verschillen tussen het Loon van vroeger en van tegenwoordig in beeld gebracht en de Bibliotheek sloot hier met de collectie bij aan.

Ook hebben we met een collectie aangesloten rondom de 80-jarige bevrijding van Loon op Zand, in samenwerking met de Heemkundekring.

In november heeft taxateur Arie Molendijk in de Bibliotheek Loon op Zand oude en zeldzame boeken, handschriften en bijbels op waarde geschat. Maar liefst 23 geïnteresseerden lieten hun schatten taxeren.

4. Digitale inclusie in Loon op Zand

Hoewel Nederland steeds digitaal vaardiger wordt, heeft ruim 20% van de bevolking nog onvoldoende digitale vaardigheden. Digitale inclusie (zorgen dat iedereen mee kan doen in de digitale samenleving) is om die reden een belangrijk doel. Deze doelen staan ook in de Nederlandse Digitaliseringsstrategie en de Agenda Digitale Overheid. Eén van de uitvoeringsmaatregelen van de overheid in het bestrijden van digitale uitsluiting van inwoners is het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO, oftewel Informatiepunten). De overheid heeft bibliotheken gevraagd om Informatiepunten te organiseren in de Bibliotheken. De VNG publiceerde in januari 2025 de herziening handreiking Informatiepunten Digitale Overheid. De handreiking is er om gemeenten te ondersteunen door: (1) algemene informatie over de inrichting en dienstverlening van de IDO's te geven, (2) de rollen te beschrijven die een gemeente vervult met betrekking tot de IDO's en (3) handvatten en tips te geven voor het vervullen van de gemeentelijke regierol. De herziene versie is aangevuld met resultaten uit onderzoeken over de maatschappelijke baten van IDO's. Enkele belangrijke resultaten uit onderzoek zijn:

“Voor de burgers die gebruik maken van een IDO geldt dat het IDO als instrument kan fungeren om burgers te helpen hun weg te vinden binnen digitale (overheids)dienstverlening en regelzaken, vooral als ze dit vangnet niet elders kunnen vinden. IDO's kunnen daarmee bijdragen aan een positiever zelfbeeld, een toename in zelfredzaamheid en participatie, meer aanspraak op regelingen/kwijtscheldingen, minder financiële problemen, hoger inkomen, minder stress en minder gezondheidsproblemen.”

“Voor gemeenten en uitvoeringsorganisaties dragen IDO's bij aan kostenbesparingen door een vermindering van hulpvragen van burgers. Dat geldt voor zowel korte als lange termijn. Acute problemen worden opgelost doordat IDO-medewerkers vragen beantwoorden en burgers helpen bij het probleem waar ze op dat moment tegenaan lopen. Daarnaast kan op de langere termijn een vermindering van hulpvragen ontstaan, doordat burgers warm worden doorverwezen naar digivaardigheidsdiscussies.”

“IDO-medewerkers dragen met hun dienstverlening ook bij aan verschillende beleidsdoelen van de gemeente. Gemeenten zijn vanuit de Zorgplicht uit de Wmebv verplicht om te zorgen voor passende ondersteuning van burgers bij dienstverlening. De IDO-dienstverlening is één van de lokale ondersteuningsmogelijkheden die hier invulling aan kan geven. Daarnaast maken gemeenten beleid op veel terreinen die op de een of andere wijze gerelateerd zijn aan de IDO's. Denk bijvoorbeeld aan het sociaal domein, gezondheid, armoede en schulden, inburgering. Doordat IDO's laagdrempelig zijn en medewerkers getraind worden om verder te kijken dan alleen de directe vraag waarvoor burgers komen, worden bijvoorbeeld beginnende financiële en sociale problemen eerder gesignaleerd. Medewerkers van IDO's kunnen burgers dan (warm) doorverwijzen naar passende ondersteuning in het lokale netwerk.”

Informatiepunten bij de Bibliotheek Midden-Brabant

Informatiepunten bieden ondersteuning aan mensen die het lastig vinden om zaken te doen met de digitale overheid. Het Informatiepunt is een samenwerkingsinitiatief van de

Koninklijke Bibliotheek, de Openbare Bibliotheken en het Netwerk van Publieke Dienstverleners⁷. Bij de Bibliotheek Midden-Brabant hebben we **het Informatiepunt** als volgt ingericht:

- Het **Informatiepunt is open gedurende alle uren** dat er een informatiemedewerker (medewerker aan de balie tijdens de openingstijden van de bibliotheek) aanwezig is, de zogenaamde service-uren. Elke informatiemedewerker kan vragen beantwoorden van bezoekers over de digitale overheid en is hiervoor getraind. De informatiemedewerker weet waarnaar hij of zij, in het geval de vraag niet beantwoord kan worden, warm kan doorverwijzen.
- Per vestiging heeft de bibliotheek een **contactpersoon Digitale Inclusie**. Zij fungeren als centrum voor kennis en informatie over digitale inclusie. Zij zorgen ervoor dat de (overige) informatiemedewerkers op de hoogte zijn en blijven van de actuele ontwikkelingen over de digitale overheid.

Het Informatiepunt is een voorziening dichtbij in de wijk voor inwoners waar ze altijd terecht kunnen met hun vraag. De Bibliotheek Midden-Brabant zorgt voor het steeds verder bekend maken van het Informatiepunt via lokale, regionale en landelijke campagnes. Naast het informatiepunt organiseert de bibliotheek ook de **cursussen digitale inclusie** (Klik&Tik, Digisterker etc.) en houdt de bibliotheek speciale **IDO-sprekuren** of **digi-café's** in de bibliotheekvestigingen of op een andere locatie, meestal in een wijkcentrum of buurthuis.

We richten ons met ons totale aanbod Digitale Inclusie (IDO, cursussen digitale basisvaardigheden, spreekuren en digicafé's) op de verbetering van de zelfredzaamheid van inwoners: met de verbetering van de digitale basisvaardigheden van inwoners zorgen we ervoor dat ze zelf blijvend de digitale weg vinden naar ondersteuning en dagelijkse regelen. We werken daarmee preventief. We beogen daarmee het aantal IDO-vragen te verminderen. Het Informatiepunt blijft desalniettemin een belangrijke voorziening voor inwoners waar ze altijd terecht kunnen met hun vragen over de digitale overheid.

Uit de landelijke impactmeting, waar de Bibliotheek Midden-Brabant ook aan deelneemt blijkt:

"De resultaten van het impactdeel van de Bibliotheekmonitor (over 2023 en 2024) laten zien dat digivaardigheidskursussen van bibliotheken een positief effect hebben op de vaardigheden en attitude van deelnemers. Deelnemers aan de cursus Klik & Tik beheersen na afloop van de cursus veel vaardigheden beter dan daarvoor. Het maken van een veilig wachtwoord, het herkennen van gevaarlijke e-mails en het zoeken van informatie op een website zijn de vaardigheden die daarbij het vaakst genoemd worden.

Ook bij de cursisten van Digisterker is in 2023-2024 een significante toename in het vaardigheidsniveau te zien. Het vaakst noemen cursisten dat ze nu beter kunnen inloggen met DigiD, informatie kunnen vinden op een website van de overheid en berichten kunnen lezen in de berichtenbox van mijnoverheid.nl. Vrijwel alle cursisten geven aan dat ze door de cursus beter begrijpen hoe ze de digitale overheid kunnen gebruiken, zich veiliger voelen bij het gebruik van de digitale overheid, zij hier voortaan minder hulp bij nodig hebben "

Lokaal netwerk

Met onze IDO's hebben we verbinding met het lokale netwerk. Zo vormen we samen met partners in een aantal gemeenten informatiepleinen. Informatiepleinen zijn plekken in een bibliotheek of in een wijkcentrum waar inwoners fysiek heen kunnen met hun vraag over brede ondersteuning. Partners zijn daar aanwezig met hun spreekuren, tegelijk met het IDO-spreekuur van de bibliotheek. Inwoners worden ter plekke sneller en warmer doorverwezen naar de juiste ondersteuning, omdat die bijna altijd ook op dat moment aanwezig is.

Enerzijds verwachten we dat er met het steeds bekender worden van de Informatiepunten een groei van het aantal vragen zal plaatsvinden. Anderzijds merken we dat het accent van onze rol verschuift van 'vragen beantwoorden' naar 'verbinden van het lokale netwerk'. Zo kan het zijn dat het lokale netwerk op het informatieplein door onze inzet wordt versterkt zonder dat dit leidt tot een toename van het aantal beantwoorde vragen. Dit gebeurt wanneer een gesubsidieerde partner deel uitmaakt van het netwerk. Deze partner zal immers de beantwoorde vragen voor eigen verantwoording gebruiken. Om dubbele cijfers te vermijden nemen we deze registratie niet mee in onze cijfers. Daarnaast zijn we als bibliotheek kernpartner in het Taalnetwerk. Met de Taalhuizen zorgt het Taalnetwerk ervoor dat mensen die onvoldoende basisvaardigheden (taal, digitaal en rekenen) doorstromen naar aanbod.

Onze inzet en resultaten in gemeente Loon op Zand

In de gemeente Loon op Zand zijn er 175 vragen gesteld bij het Informatiepunt en tijdens de IDO-sprekuren.

Prestaties op output Digitale Inclusie (2024)	Loon op Zand		
Indicator	2022 (=KPI 2023)	2023	2024
Prestatie-indicatoren bij de subsidieaanvraag 2024			
Aantal vragen afgehandeld op jaarbasis	118	142	175
IDO-sprekuren per week op vestiging	1	2	2
IDO-sprekuren per week extern	2	0	0
Thema-sprekuren op jaarbasis	2	1	0
Service-uren per week	47	47	35,5
Aantal samenwerkingspartners t.b.v. Digitale Inclusie	10	10	9
SiSa-indicatoren die de Bibliotheek kan aanreiken:			
Het aantal informatiepunten dat de gemeente financiert (tenzij het 1 is, dan hoeft dit niet mee).	2	2	2
Het aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	118	142	175
Het aantal gebruikte leermiddelen, zoals cursussen Klik en Tik en Werken met de E-Overheid	Niet bekend	58	31

Door de nieuwe wijze van registreren door de KB is het niet mogelijk om zuivere informatie te verschaffen over het soort vragen dat is gesteld.

Een belangrijk onderdeel van de ondersteuning aan inwoners van Loon op Zand met vragen is het **Dinsdagochtendplein**. Het dinsdagochtendplein is een informatieplein waar verschillende partners op hetzelfde moment hun spreekuur in de bibliotheek houden (ContourdeTwern, Taalhuis, Wijkteam Loon op Zand, Thebe Wijkverpleging, Loonopzand-voorelkaar, Seniorenvereniging, Energieloket, Mantelzorgsteunpunt, het Kiemuur). Ook de bibliotheek houdt hier haar IDO-spreekuur.

De bibliotheek Midden-Brabant faciliteert het Dinsdagochtendplein en zorgt voor de doorontwikkeling van de samenwerking op het plein. Om een indicatie te geven: In 2024 zijn er op het Dinsdagochtendplein 192 vragen gesteld aan alle partners. Let op: De partners gebruiken het aantal beantwoorde vragen of ondersteunde inwoners ook voor hun eigen verantwoording.

Ook organiseren we in de gemeente Loon op Zand **de cursus Klik&Tik**. Dit is een doorlopende cursus voor inwoners die starten met werken met de computer. Inwoners kunnen op elk moment instromen. In 2024 waren er 123 deelnames aan Klik&Tik.

Disclaimers

- De prestaties bij de indicator *Het aantal gebruikte leermiddelen, zoals cursussen Klik en Tik en Werken met de E-Overheid* worden gevraagd in het kader van de SISA-verantwoording door de gemeente aan het rijk. Deze cijfers moet de bibliotheek ook verantwoorden binnen de WSOB. Voor de volledigheid brengen we u bij deze op de hoogte van het feit dat de prestaties zowel in de indicator hier zijn opgenomen als in de verantwoording voor de WSOB. Deze cursussen worden deels bekostigd uit andere middelen.
- De registratie van vragen bij het Informatiepunt voeren onze medewerkers uit via de landelijke Bibliotheekmonitor van de Koninklijke Bibliotheek (KB). In het eerste kwartaal heeft de KB de vragenlijst drastisch veranderd. Dat zorgt ervoor dat outputs niet zuiver met elkaar vergeleken kunnen worden, bijvoorbeeld het aantal IDO-vragen. In de nieuwe wijze van registreren is de optie gekomen om vragen 'voor ondersteuning bij printen en kopiëren' in de bibliotheek te registreren. De afgelopen jaren zijn steeds meer copyshops uit het straatbeeld verdwenen. Ook het aantal kopieerfaciliteiten bij supermarkten of tijdschriftenwinkels neemt af. Dat zien we aan het aantal vragen over ondersteuning bij printen en kopiëren in de bibliotheek.
- Tot slot is het belangrijk om te vermelden dat de financiële middelen uit de SPUK-IDO-regeling niet zijn geïndexeerd voor kalenderjaar 2024 en 2025.